

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Християнство в Україні: історія та сьогодення.

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 2 від 1 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Християнство в Україні: історія та сьогодення.
Викладач	Пилипів Ігор Васильович
Контактний телефон викладача	(+38) 067 342 31 36
Е-mail викладача	Ihor.pylypiv@pnu.edu.ua ; ipylypiv@gmail.com
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Християнство в Україні завжди відіграло важливу роль в житті українців. Українські християнські конфесії сприяли розвитку культури та духовності українського народу, утвердження української національної ідеї. В той-же час російська церковна експансія спричинилася до знищення української мови, культури та національної свідомості.</p> <p>Об'єктом вивчення є християнські конфесії, які діяли та присутні в даний час на території України</p> <p>Предметом є вивчення історії поширення християнства на українських землях в різні історичні періоди України. Серед них православні, католицькі та протестантські домінації та їх вплив на формування української нації</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни є набуття майбутніми істориками глибоких знань з особливостей діяльності різних християнських конфесій в Україні, їх спільні та відмінні особливості догматики, вплив на українське суспільство. Вміти аналізувати сучасні етно-конфесійні та міжрелігійні стосунки в період російської війни проти України, викривати антиукраїнську діяльність російської православної церкви в Україні. Уміти розрізнати</p>	

діяльність релігійних різних конфесій на основі їхніх догматичних, інституційних особливостей та конкретної ідеологічної та релігійної політики, що важливо для майбутніх учителів та працівників освіти та культури.

Основними завданнями є: вивчення та розкриття основних історичних векторів духовного розвитку християнства в Україні; концептуальні визначення засад християнської релігії та розрізняти їх особливості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні догмати християнської релігії;
- характеристику християнської апологетики;
- основні етапи становлення та розвитку християнства в Україні;
- принципи організації та засади віри основних християнських Церков в Україні;

- стан міжконфесійних взаємин на землях сучасної України

вміти:

- робити диференційований порівняльно-історичний аналіз канонічного статусу, рівня релігійної свідомості та богословської думки цих Церков;
- визначати їх місце і роль у вселенському християнстві на відповідному історичному відрізку часу;
- аналізувати історичні процеси, події і факти;
- інтерпретувати історичний матеріал, розглядати його у всесвітньо-історичному контексті;
- формувати толерантне неупереджене ставлення до інших конфесій;
- розвивати здібності студентів, інтерес і повагу до історії, культури і традиції власної Церкви і Церков інших народів.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії і суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів професійно спрямованих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

ЗК 3. Здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел.

ЗК 6. Здатність вчитися самостійно й автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж навчання в університеті та усього життя, оцінювати прогрес і результати навчання.

Фахові компетентності:

ФК 1. Наявність системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти.

ФК 5. Здатність володіти системою знань із методики викладання історії і правознавства, знати зміст навчальних програм та підручників, засоби, методи та основні прийоми навчання, способи перевірки знань та умінь учнів та критерії оцінювання їхніх навчальних досягнень,

ФК 7. Здатність застосовувати знання, уміння і навички із дисциплін фундаментальної і професійної підготовки у практичній діяльності – у навчанні історії і правознавства, організації навчально-виховного процесу, розробці навчально-методичного забезпечення дисциплін

ФК 10. Здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання.

ФК 12. Здатність оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні та світі, аналізувати та оцінювати проблеми у сфері освіти, визначати сприятливі умови для її прискореного інноваційного розвитку, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання суспільно важливих та особистих проблем.

ФК 13. Здатність до оволодіння базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності студентів до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ФК 17. Здатність формувати історичну свідомість, національну пам'ять, провадити громадянсько-патріотичне виховання серед молоді. ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства, виховувати правову свідомість та культуру в учасників освітнього процесу

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	014 Середня освіта (Історія)	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Джерела та історіографія до вивчення історії церковного життя в Україні.	1		
Тема 2. Тема 2. Основні догми та відмінності християнських конфесій в Україні. (католики, православні, протестанти)	1		
Тема 3. Тема 3. Православна Київська митрополія в князівську добу та в умовах козацької революції середини XVII ст та в період Гетьманщини		2	2
Тема 4. Утворення та діяльність унійної церкви України у XVII – XVIII ст.	2	2	2
Тема 5. Церковна політика російського самодержавства на українських землях у XVIII – XIX ст.		2	4
Тема 6. Греко-Католицька Церква в культурно-національному відродженні українців Галичини в XIX - поч. XX століття	2		4
Тема 7. Церковне життя в Україні за часів Першої світової війни та відродження української державності . Діяння Всеукраїнського Православного Собору. Утворення УАПЦ		2	4
Тема 8. Релігійна політика радянської влади та атеїстична пропаганда в Україні у 20-30-х роках XX ст.			4

Тема 9. Греко-Католицька Церква в суспільному житті українців Галичини в період Другої Речі Посполитої. Митрополит А.Шептицький.	2	2	4
Тема 10. Особливості розвитку православ'я на Волині в період Другої Речі Посполитої.		2	4
Тема 11. Українські Церкви під час Другої світової війни.			4
Тема 12. Релігійна політика сталінського режиму після Другої світової війни. Львівський псевдособор 1946 р та заборона ГКЦ.			4
Тема 13. Становище Церкви і релігії в Радянській Україні у 50-80-х рр. ХХ ст.		2	4
Тема 14. Церковно-релігійна ситуація в незалежній Україні	2		4
Тема 15. Протестанські Церкви в незалежній Україні.		2	4
Тема 16. Православна Церква України. Проголошення автокефалії ПЦУ. Томос.		2	4
Тема 17. Відродження та розвиток Української Греко-Католицької Церкви.			4
Тема 18. Церкви в Україні в період російсько-української війни	2		4
ЗАГ:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється за національною та ЄСТБ- шкалою. Оцінювання на основі 100-бальної шкали (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).</p> <p>Структура розподілу балів у ході аудиторно - самостійної роботи студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усні відповіді на семінарських заняттях з використанням презентацій своїх відповідей – 50 балів (За кожен позитивну відповідь на семінарському занятті 10 балів). 2. Індивідуальна краєзнавча робота – Вивчення та опис історії церкви та церковно-релігійного життя населеного пункту, Церкви, де народився/проживає студент (-ка), – 20 балів; 3) За підготовку презентацій до тем семінарських занять по 5 балів за кожен презентацію в системі Power Point (не менше 12 слайдів) 4. сума балів за 2 тематичні модульні опитування (10 балів); <p>Підсумковий контроль – залік Загальна кількість – 100 балів. Сумарна кількість – 100 балів. Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну і</p>
---	--

	Шкала оцінювання для заліку		
	університетська	національна	шкала ECTS (ЄКТС)
	90 – 100	зараховано	A
	80-89		B
	70-79		C
	60-69		D
	50-59		E
	26-49	Не зараховано	FX
	1-25		F
Вимоги до письмових робіт	<p>Структура і обсяг роботи студента (-ки) виглядає по-різному. Але кожна робота має обов'язково мати такі структурні одиниці: титульна сторінка; зміст; розділи і підрозділи роботи; висновки; список використаної літератури.</p> <p><i>терміни написання (для денної – реферати по занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії)</i></p> <p><i>для заочної – форму –електронний варіант.</i></p>		
Семінарські заняття	<p>Студенти готують презентації та реферати. Усні відповіді.</p> <p>Поточні оцінки, які студенти можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих).</p> <p>Поточне тестування по окремих темах може проводитись у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%.</p> <p>Середній бал за поточний контроль переводиться у 50 бальну шкалу.</p>		
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх “заборгованостей” та набору відповідної кількості балів		
Підсумковий контроль	ЗАЛІК		
7. Політика навчальної дисципліни			
<p>Письмові роботи: Роботи виконуються згідно вимог, які ставляться кафедрою до написання подібних робіт. Вимоги озвучуються викладачем та надаються студентам відповідні рекомендації.</p> <p>Академічна доброчесність: Політика ректорату ПНУ спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної</p>			

добročесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Політика ректорату ПНУ спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника» і опубліковано їх на сайті. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри». Діяльність кафедри з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України

Відвідування занять Відпрацювання пропущених занять відбувається за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни

Неформальна освіта:

Зараховуються, як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, які відповідають програмі навчальної дисципліни

8. Рекомендована література

1. Пилипів І. В. Греко-католицька церква в суспільно-політичному житті Східної Галичини (1918–1939 рр.) : монографія. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 440 с.:
2. Пилипів І. Станіславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект : наукова монографія / І. Пилипів, І. Андрухів, О. Лисенко. – Надвірна : Надвірнянська друкарня, 2010. – 500 с.
3. Пилипів І.В. Етноконфесійна ситуація в II Речі Посполитій (1918-1939 рр.)// З історії Українсько-Польських відносин другої половини XIX – початку XXI ст.: колективна монографія / (П.С.Федорчак, І.Є.Цепенда, В.Л.Комар та ін.) ; за ред.. П.С.Федорчака. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського нац. ун-ту ім. Василя Стефаника, 2011.– С. 82-94
4. Пилипів І. В. Організаційна структура Греко-католицької церкви в Другій Речі Посполитій / І. Пилипів // Інтелігенція і влада : Громадсько-політичний науковий збірник. Серія: Історія. Вип. 28. – Одеса : Астропринт, 2013. – С. 86 – 98.
5. Пилипів І., Турків С. Йосиф Сліпий у розбудові Української греко-католицької церкви в еміграції. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Чис. 29. 2023. С. 75-88.
6. Пилипів І., Делятинський Р. Становлення богословської освіти Греко-Католицької Церкви в першій половині XIX століття . Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія – Тернопіль: Видав. ТНПУ, 2016. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 122–126
7. Пилипів І. В. Делятинський Р.І. Інститут військових капеланів в Україні (XX- XXI ст.): етапи розвитку та роль у формуванні української нації . // Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник». Випуск 134 (7). – 2018.- С.129-134.
8. Пилипів І. Ідея Патріархату Української греко-католицької церкви в історіографії ГАЛИЧИНА. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. 2023. Ч. 36.- С.165-175.
9. Пилипів І., Лисенко О. Чому Греко-католицька церква стала головним ворогом Москви і як Кремль розправився з нею? // ПЕРЕЛЮМ: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2-х кн. – Кн. 2 / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України. – Київ: Інститут історії України, 2022. – С. 968-974. Шлях доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0016980>
10. Власовський І. Нарис історії української православної церкви: В 4-х т. – Нью-Йорк : С. Бавид-Брук; К., 1990.
11. Грушевський М. С. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.

12. Історія православної церкви в Україні: Збірка наукових праць. – К., 1997.
13. 13. Історія релігії в Україні: у 10-ти томах. / Редколегія: А. Колодний (голова) та ін.
Том I. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. За ред. Б.Лобовика. – К., 1996
Том I. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. За ред. Б.Лобовика. - 1998
Том II. Українське Православ'я. За ред. П.Яроцького. – К., 1997
Том III. Православ'я в Україні. За ред. А.Колодного і В.Климова. – К., 1999
Том IV. Католицизм в Україні. За ред. П.Яроцького. – К., 2001
Том V. Протестантизм в Україні. За ред. П.Яроцького. – К., 2002
Том VI. Пізній протестантизм України. За ред. П.Яроцького. – К., 2007
Том VI. Пізній протестантизм України. Друге доопрац. вид. За ред. П.Яроцького. – К.- 2008
Том VII. Релігійні меншини України. За ред. А.Колодного. – К., 2010
Том VIII. Нові релігії України. За ред. А.Колодного. - К., 2010
Том IX. Релігія в українській діаспорі. За ред. А.Колодного. – К. 2012
Том X. Релігія і Церква років незалежності України. За ред. А.Колодного. – К., 2003
14. Ленцик В. Визначні постаті Українського Церкви: Митрополит Андрей Шептицький і Патріарх Йосип Сліпий / Василь Ленцик – Львів: Свічадо, 2004. – 608 с.

Викладач – Заслужений працівник освіти України,
доктор історичних наук, професор
Пилипів Ігор Васильович

)